

VELİ KATILIMINDA KULLANILMAK ÜZERE EBEVEYN ÖVGÜ TUTUM ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Özgür BOLAT*

Öz

Veli katılımı, eğitim kalitesini artıran en önemli etkenlerden bir tanesidir çünkü çocukların okuldaki davranışları, veli tutumlarının bir yansımasıdır. Ebeveynler övgü ile farklı tutumlara sahiptir. Bazı ebeveynler övgü ile ilgili olumlu tutuma sahipken, bazı ebeveynler olumsuz tutuma sahiptir. Okul liderleri bu tutumları keşfederek, etkini veli katılım programları tasarlayabilir. Ancak hem uluslararası hem de ulusal alanyazında ebeveynlerin övgü tutumlarını ölçen güvenilir ve geçerli ölçek bulunmamaktadır. Bu nedenle nicel yöntemli betimsel modeldeki bu araştırmanın amacı, ebeveynlerin övgü tutumlarını ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir. 447 kişiden toplanan veri ile Açıklayıcı Faktör Analizi yapılmış, 9 maddeli, bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçek iki faktörden oluşmaktadır. Bu faktörler “motivasyon” ve “kontrol” tutumları olarak adlandırılmıştır. 357 toplanan veri ile yapılan Doğrulamalı Faktör Analizi ile ölçeğin yapıları doğrulanmıştır. Zamandaş geçerliği için Psikolojik Kontrol, Yüksek Beklenti ve Ceza Ölçeği kullanılmıştır. Her üç ölçek ile Ebeveyn Övgü Tutum Ölçeği arasında olumlu ilişki bulunmuştur. Bu olumlu ilişki de övgünün olumsuz bir ebeveyn tutumu olduğunu göstermektedir. Bu bulguda davranışsal ekolden ziyade Özdüzenleme Kuramının tezlerini doğrulamaktadır. Sonuç olarak, Ebeveyn Övgü Tutum Ölçeği, geçerli ve güvenilir ölçme araçları okul liderleri ve öğretmenler tarafından veli katılımında kullanılmak üzere alanyazınımıza kazandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn katılımı, Övgü, Ölçek geliştirme, Okul liderliği.

Developing a Scale to Measure Parents' Praise Beliefs for Parental Involvement

Abstract

Parental involvement is one of the most significant factors that enhance the quality of education because parental attitudes determine children's behaviors in the classroom, and children's behaviors in the classroom directly affect the quality of learning. Parents have different attitudes towards praise. While some parents have a positive attitude towards praise, some have a negative attitude. School leaders can design effective parental involvement programs by identifying these attitudes. However, there is no reliable and valid scale in the literature that measures parents' attitudes towards praise. Therefore, the purpose of this quantitative research is to develop a valid and reliable scale that measure parents' attitudes towards praise. According to the Exploratory and Confirmatory Factor Analysis results, a 9-item scale has been developed. The Parental Praise Attitude Scale consists of two factors. These factors are named "motivation" and "negatcontrol" attitudes. The structures of the scales have been validated with Confirmatory Factor Analysis. Psychological Control Scale, Punishment Scale and High Expectation Scale were used for concurrent validity. A positive relationship was found between the motivation sub-scale and these three scales. This finding indicates that praises are negative parental attitudes and confirms the theses of Self-Regulation Theory rather than the behavioral approach. In conclusion, Parental Praise Attitude Scale have been introduced to the literature as valid and reliable measurement tools to be used in parental involvement.

Keywords: Parental involvement, Praise, Scale development, School leadership.

* Dr. Uluslararası Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, ozgurbolat@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4420-1368>

1. Giriş

Ebeveynlerin evdeki davranışları çocukların davranışlarını doğrudan etkilemektedir (Kasser vd., 1995). Dolayısıyla çocukların okulda gösterdiği davranış kalıpları, çoğu zaman evdeki aile dinamiklerinin yansıması oluyor. Örneğin, matematik dersinde kaygı yaşayan bir çocuğun, kaygı yaşamasının sebebi, ebeveynin çocuğun ödevine yardım ederken, baskıcı ve kontrolcü davranması olabilir. Retanal vd. (2021) yapmış olduğu araştırmada kontrolcü bir stil ile çocuğuna ödev yaptıran ailelerin çocuklarının daha çok matematik kaygısı yaşadığını bulmuştur. Ebeveynleri tarafından duygusu yok sayılan veya bastırılan çocuklar okulda daha çok akran zorbalığı yapmaktadır (Karen, 1998). Toprakçı ve Hepsöğütü (2022) Covid döneminde eğitimi sekteye uğrayan etkenleri incelemiş ve öğretmenlerin en çok aileyi ve öğrenciyi sorun olarak gördüğünü bulmuştur. Bu bulgu da ailenin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Onun için öğretmenlerin ve okul liderlerinin, okulda etkili öğrenme ortamı yaratmak için mutlaka ebeveynlerin eğitim sürecine dahil etmeli (Kıral, 2020) ve etkin veli katılımı programları tasarlamalıdır. Ancak bunun için de ebeveynlerin stillerini keşfetmesi oldukça önemlidir. Dahası veliler de aslında öğrenme sürecine dail olmak istemektedir. Örneğin, Nartgün ve Kaya (2016) araştırmasında velilerin de kendi katılımlarının artırılması için okuldan geribildirim alma veya iletişim kanallarının açık tutulması gibi beklentileri olduğunu keşfetmiştir. BU bağlamda hem ebeveyn hem de okul açısından veli katılımı çok önemlidir. Ebeveynlerin ebeveynlik stilleri de veli katılımını ve veli desteğini olumlu veya olumsuz etkilemektedir. Ebeveyn türlerinin keşfedilmesi bu açıdan çok önemlidir. Ebeveynlerin, ebeveynlik stillerini keşfeden birçok ölçek bulunmaktadır. Ancak ebeveynlerin övgü ile ilgili tutumlarını ölçen Türkiye bağlamında ve uluslararası alanyazında hiçbir ölçeğe rastlanmamıştır. Bu araştırmanın amacı, ebeveynlerin övgü ile ilgili tutumlarını ölçmede kullanılacak, geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir. Bu bağlamda araştırma ilk olacak ve alanyazındaki önemli bir boşluğu dolduracaktır.

1.1. Ebeveynlik Stilleri

Araştırmacılar, aile türlerini farklı şekilde kategorize etmişlerdir. Alanyazında ilk gruplama Baumrind (1971) tarafından yapılmıştır. Baumrind (1971) aileleri iki ana unsur açısından değerlendirmiştir: “talep boyutu” ve “duyarlılık boyutu”. Maccoby ve Martin (1983) bu boyutları “destek” ve “kontrol” olarak adlandırmıştır. Baumrind (1971), bu iki temel unsurun kombinasyonlarından dört aile türü önermiştir: demokratik aile (yüksek talep ve yüksek duyarlılık), otoriter aile (yüksek talep ve düşük duyarlılık), esnek aile (düşük talep ve yüksek duyarlılık), ve ihmalkâr aile (düşük talep ve düşük duyarlılık). Diğer bir gruplamayı da Ryan ve Deci (2017) “Özdüzenleme Kuramına” göre yapmıştır: özerkliği destekleyen aile ve kontrolcü aile. Baumrind (1971), otoriter olarak tanımladığı aile, Özdüzenleme Kuramına göre, kontrolcü ailedir (Ishak et al., 2012). Ancak aileler farklı kontrol mekanizmaları kullanmaktadır.

Kontrolcü ebeveynler çocukları farklı şekilde kontrol etmektedir. Bu bağlamda ebeveyn kontrolü ikiye ayrılmaktadır: psikolojik kontrol ve davranışsal kontrol (Steinberg, 1990). Psikolojik kontrol, çocuğun duygusal ve psikolojik dünyasını kontrol etmek olarak tanımlanır (Barber vd., 2005). Psikolojik kontrol kullanan aileler, çocuklarını aynı zamanda manipüle eder (Barber & Harmon, 2002). Örneğin, küsmek bir psikolojik kontrol aracıdır çünkü aile çocuğa küserek, çocuğun istenilen davranışı sergilemesi için baskı yaratır (Barber vd., 2012). Çocuk da annesinin veya babasının sevgisini kaybetmemek için, kendinden istenileni yapar. Davranışsal kontrol ise çocuğun iç dünyasından ziyade, davranışlarını kontrol etmektir (Steinberg, 1990). Örneğin, kural koyarak çocuğun yapabileceklerini sınırlamak, davranışsal kontrole örnektir.

Kontrolcü ailenin zıttı, özerkliği destekleyen ailedir. Özerkliği destekleyen aileler çocukların kendi değerlerini yaşamasına izin verir, seçim sunar, onların duygularını anlar, fikirlerini dinler ve kararlarının gerekçelerini açıklar (Deci vd., 1994; Ryan & Deci, 2017). Örneğin, ödevini yapmak istemeyen bir çocuğa, kontrolcü aile suçlu hissettirerek (Senin için çalışıyoruz. Sen ödevini bile yapmıyorsun) ödevini yaptırmaya çalışabilir. Ancak özerkliği destekleyen aile ise çocuğunun neden ödev yapmadığını anlar. Onun ödev ile ilgili düşüncelerini öğrenir, başarısızlık kaygısı varsa, onu anlar ve ona yardımcı olmaya çalışır.

Araştırmalar göstermektedir ki kontrolcü ailelerin çocukları her alanda adaptasyon sorunu yaşamaktadır (Barber vd., 2005). Örneğin, kontrolcü ailelerin çocukları daha çok duygusal uyum sorunu (kaygı ve düşük özgüven gibi) yaşamaktadır (McKinney vd., 2011). Cheah vd. (2019) araştırmalarında kontrolcü ailelerin çocuklarının daha çok depresyon yaşadığını keşfetmiştir. Dahası kontrolcü ailelerin çocukları daha çok zorbalık yapmaktadır (Yu vd., 2019). Kontrolcü ailelerin çocuklarının akademik notları daha düşük ve daha az risk almaktadır (Merlin vd., 2013). Normal aile fonksiyonları zayıf olan ailelerde çocuklar daha çok dışsallaştırma sorunları (saldırganlık, yalan söyleme, inatçılık gibi) yaşamaktadır (Henderson vd., 2006). Aynı zamanda psikolojik kontrole maruz kalan çocuklar daha çok içselleştirme sorunu (depresyon, kaygı ve utançlık gibi) yaşamaktadır (Soenens vd., 2005). Kontrolcü ailelerin çocukları daha çok yeme sorunu daha yaşamakta ve daha çok bağımlılık yaratan maddeler kullanmaktadır (Romm vd., 2020). Diğer taraftan demokratik ailelerin, yani özerkliği destekleyen ailelerin çocukları daha az hiperaktif ve kaygılı davranışlar göstermektedir ve daha az dikkat sorunu ve öfke krizi yaşamaktadır (Rinaldi & Howe, 2012). Özerkliği destekleyen ailelerin çocukları, fen derslerinde daha çok disiplinli ve tutarlı çalışma göstermektedir (Ratelle vd., 2005).

Ailelerin kullandığı kontrol stratejileri olumlu veya olumsuz olabilir (Paulussen-Hoogeboom vd., 2008). Kontrol kullanan aile aşırı güç kullanır, negatiftir, müdahale eder, aşırı karışır ve saldırgan davranır (Paulussen-Hoogeboom vd., 2008). Kontrolcü aile aynı zamanda olumsuz kontrol stratejilerinin bir unsuru olarak küsme, suçlama ve utandırma davranışları ile çocuğunu kontrol etmeye çalışır (Yu vd., 2015). Kaygı ve korku yaratmak da aynı zamanda psikolojik kontrol aracıdır (Barber, 1996). İçsel kontrol ile dışsal kontrol arasında fark bulunmaktadır. İçsel kontrol araçları daha gizli ve duygusaldır. Bağırarak, kızarak olumsuz dışsal olumsuz kontrol araçları iken, ödül ve övgü gibi davranışlar dışsal olumlu kontrol araçlarıdır (Soenens & Vansteenkiste, 2010). Bu araştırmanın odak noktası olumlu kabul edilen ama tarafından olumsuz kontrol aracı olarak kabul edilen övgü tutumlarıdır (Ryan & Deci, 2017). Özdüzenleme Kuramına göre övgü çocuğu zaman bir kontrol aracıdır. Aileler övgüyü kullanarak, çocuklarında istedik davranışları onaylayarak, o davranışların tekrarlanma ihtimallerini artırır. Bu olumlu bir davranış gibi görülse de çocukta onaylanma mekanizması yaratır. Dahası çocuk sadece başarılı olunca sevildiğini düşünüp, koşullu sevildiğini düşünebilir (Soenens vd., 2010). Onun için övgü, çocuğun gelişimini olumsuz etkileyebilir. Bu bağlamda aşağıda övgü daha detaylı tartışılacaktır.

1.2. Övgü Tutumları

Övgü ile ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Davranışsal ekole göre, övgü sosyal bir ödüldür ve olumludur. İstenilen davranışı kazandırmak için, övgü kullanımı savunulmaktadır. Cameron ve Pierce (1994), Cameron vd. (2001) ve Eisenberger vd., (1999) tarafından yapılan meta-analiz çalışmalarında ödülün ve övgünün motivasyonu olumlu etkilediği savunulmaktadır. Diğer taraftan Deci vd., (1999) ve Deci vd. (2001) tarafından yapılan meta-analiz çalışmalarında ödülün ve övgünün motivasyonu olumsuz etkilediği savunulmaktadır.

Ancak genelde övgü kontrolcü ebeveyn tutumu olarak kabul edilememektedir (Ryan & Deci, 2017). Bu iki bakış açısı arasındaki uyumsuzluk, daha sonraki araştırmalar ile giderilmeye çalışılmıştır. Övgü, “kontrol edici” bir şekilde sunulursa, motivasyonu düşürmektedir. Ancak çocuğun becerisi hakkında “geri bildirim” veriyorsa, motivasyonu artırmaktadır. Örneğin bir araştırmada çocuklara övgü verilmiştir ama kontrolcü bir dille söylenmiştir: “Yapmanız gerektiği gibi güzel yaptınız” denmiştir (Ryan, 1982). Kontrolcü övgü çocukların motivasyonlarını düşürmüştür. Benzer bir araştırma antrenörler, sporcular için kontrolcü bir dille övgü verdiklerinde sporcuların motivasyonu düşmüştür (Carpentier & Mageau, 2016). Bu araştırmanın amacı, ilk olarak güvenilir ve geçerli bir ebeveyn övgü tutum ölçeği geliştirmektir. İkinci amacı ise övgünün eşzamanlı geçerlilik çalışması ile olumsuz etkilerini göstermektedir. Bu bağlamda övgünün davranışsal ekolden ziyade Özdüzenleme Kuramını tezlerini desteklediğini göstermektedir. Şaşırtıcı bir şekilde bilindiği kadarıyla, uluslararası ve ulusal alanyazında ebeveynlerin övgü ile tutumlarını ölçen bir ölçek bulunmamaktadır. Okul liderleri ve öğretmenler, bu araştırmada geliştirilen Ebeveyn Övgü Tutum Ölçeğini kullanarak, ebeveynlerin tutumlarını ölçebilir ve bu bulgulara göre etkili veli katılım programları tasarlayabilir.

2. Yöntem

Bu araştırmanın amacı ebeveynlerin övgü ile ilgili tutumlarını ölçen güvenilir ve geçerli bir ölçek geliştirmektir. Bu araştırma için nicel yöntemli, betimsel araştırma modeli benimsenmiştir. Ölçek, ebeveynlerin davranışlarını değil, övgü ile ilgili tutumlarını ölçmektedir.

2.1. Çalışma Grubu

Veriler iki farklı gruptan toplanmıştır ve iki gruptaki katılımlar da ebeveynlerdir. İki farklı ebeveyn grubundan veri toplanmıştır. Yurdabakan ve Çüm (2017) deneme formundaki madde sayısının 5 katına çıkmayı önermektedir. Bu bağlamda bu ölçeği geliştirmek için yeteri kadar veri toplanmıştır. Veriler çevrimiçi ortamda sosyal medya aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin güvenilirliğini artırmak için bir dakikanın altında yanıt veren, kontrol sorusunu yanlış işaretleyen ve 4 soruya art arda aynı yanıtı veren katılımcıların verileri analizden çıkartılmıştır. Katılımcıları demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur (Bazı katılımcılar demografik bilgilerini vermemiştir).

Tablo 1. Övgü tutum ölçeği çalışma gruplarının demografik özellikleri

	Birinci çalışma grubu		İkinci çalışma grubu	
	n (447)	%	n (357)	%
Cinsiyet				
Kadın	359	92.28	327	95.3
Erkek	30	7.72	16	4.7
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.
Yaş	38.24	7.35	37.74	5.88

Birinci çalışma grubundan 58 katılımcı, ikinci çalışma grubundan 14 kişi demografik bilgilerini paylaşmamıştır.

2.2. Madde Havuzun Oluşturulması

Bu ölçek geliştirme çalışmasında ebeveynlerin övgüye dair tutumları ölçülmüştür. Deneme formu için hem ulusal hem de uluslararası alanyazında detaylı bir tarama yapılmıştır. Bu tarama sonucunda üzere 45 madde yazılmıştır. Daha sonra maddeler üç kişilik uzman bir ekip (Doçent, Dr. Öğretim Üyesi ve Araştırmanın Yazarı) ile tartışılmıştır. Tartışma sonrası 39 maddelik yeni bir form oluşturulmuştur. Ebeveynlere, övgü ile ilgili farklı tutum ifadeleri sunulmuş ve ebeveynlerin bu ifadelere ne kadar katılıp katılmadığı 7’li likert-tipinde sorulmuştur. Seçenekler; (1) hiç katılmıyorum, (2) çok az katılıyorum, (3)

kısmen katılıyorum, (4) orta derecede katılıyorum, (5) katılıyorum, (6) büyük oranda katılıyorum, (7) tamamen katılıyorum şeklinde sunulmuştur.

2.3. Araştırma Etiği

Bu araştırma için Uluslararası Final Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 100/050/REK.001 referans numarası ile etik onayı alınmıştır. Araştırma ve raporlama sürecinde tüm etik ilkelere uyulmuştur. Araştırmaya katılım tamamen gönüllü olup, katılımcılardan özel bilgiler toplanmamıştır.

3. Analiz ve Bulgular

İlk çalışma grubundan toplanan veriler paralel analiz yöntemi ile tekrarlı AFA gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda 39 maddelik madde, 9 maddeye düşürülmüştür. Daha sonra geleneksel AFA yapılmıştır. Bu analiz için, yatay (*oblique*) döndürme tekniklerinden biri olan Geomin tekniği kullanılmıştır (Hattori vd., 2017). Kaiser-Guttman kuralı (Guttman, 1954; Kaiser, 1960) kullanılarak, özdeğeri 1'den büyük ölçütü kullanarak faktör yapısı belirlenmiştir. Aynı zamanda mutlak değeri 0.40'dan büyük olan maddeler tutulmuştur (Matsunaga, 2010). Model-veri uyumunun uygunluğunu belirlemek için şu ölçütler kullanılmıştır. .08'in altındaki RMSEA değeri iyi derece model-veri uyumu olarak kabul edilmiştir (MacCallum vd., 1996). Ayrıca CFI ve TLI değerleri için .95 üzerinde olma ölçütü ve SRMR değeri için .08'in altında olma ölçütü, iyi model-veri uyumu olarak kabul edilmiştir (Hu & Bentler, 1999). .80'den büyük Cronbach'ın α 'sı iyi güvenilirlik kanıtı olarak sunulmuştur (Cronbach, 1951). Tek faktörlü yapının model-veri uyumu zayıf olduğu için, model-veri uyumu güçlü olan iki faktörlü yapı kabul edilmiştir. Bu iki yapı faktör, kuramsal beklenti ile örtüşmüştür. AFA model-veri uyumu istatistikleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Övgü tutum ölçeği açımlayıcı faktör analizi model-veri uyumu istatistikleri

Model	Kestirilen serbest parametre sayısı	X ²	Serbestlik derecesi	P	RMSEA	RMSEA için %90 Güven Aralığı	CFI	TLI	SRMR
1 faktörlü çözüm	9	402.589	27	<.001	.176	[.161, .192]	.923	.897	.106
2 faktörlü çözüm	17	77.841	19	<.001	.083	[.065, .103]	.988	.977	.031

Tablo 2 incelendiğinde tek-faktörlü çözümde model-veri uyumu iyi olmadığı için reddedilmiştir (.176'lık RMSEA, .923'lük CFI, .897'lik TLI ve .106'lık SRMR). Tablo 2'deki bulgulara göre .083'lık RMSEA, .988'lük CFI, .977'lik TLI ve .031'lik SRMR değerleri ile 2 faktörlü çözümün model-veri uyumunun iyi olduğunu göstermektedir. Birinci çalışma grubundan elde edilen veriler ile gerçekleştirilen 2 faktörlü AFA sonuçları ve faktörlere ait güvenilirlik kanıtları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Övgü tutum ölçeği açımlayıcı faktör analizi sonuçları ve güvenilirlik

Maddeler	Faktör Yüğü	
	Motivasyon (α .87)	Kontrol (α .80)
M1- Övgü son derece etkili bir eğitim aracıdır.	.691	-.098
M2- Çocuk bir iyilik yaptığında övgü vermek, onun ahlaki gelişimini destekler.	.840	.057
M3- Çocuk iyi bir iş yaptığında övülürse, yaptığı işi sevmeyi öğrenir.	.833	-.023
M4- Övgü, çocuk-aile ilişkisinin kalitesini artırır.	.787	-.137
M5- Övgüye her çocuğun ihtiyacı vardır.	.841	.089
M6- Övgü kısa vadede motive etse de uzun vadede çocukları motive etmez.	-.099	.619
M7- Övgüyle iş yapmaya alışan çocuk, övgü kesilince iş yapmayı bırakır.	.102	.926
M8- Övgü çocuğuna iş yaptırır ama ona bir şeyi sevmeyi öğretmez.	-.004	.762
M9- Çocuğaa övgüyle iş yapmaya alışınca, çocuk o işten çok, sonradan alacağı övgüyle ilgilenir.	-.017	.806

Faktöre ait özdeğer 5.253, 2. Faktöre ait özdeğer ise 1.233'dir. 2 faktörlü çözümde toplam varyans açıklayıcılığı %72'dir. $r_{f_1, f_2} = -.68$

Tablo 3'te yer alan bulgulara göre; elde edilen ilk faktörün özdeğeri 5.253 ve bu değer 1'in üzerindedir. Bu faktörde 5 madde bulunmaktadır. Maddelerin faktör yükleri .691 – .841 aralığında değişmektedir. Kuramsal çerçeve temelinde bu tek faktör “övgü motivasyon” olarak isimlendirilmiştir. Bu maddelerde yüksek puan alan ebeveynler, övgünün motive edici olduğuna inanmaktadır. İkinci faktörün özdeğeri 1.233'tür. Bu faktörün özdeğeri de 1'in üzerindedir. İkinci faktörde 4 madde bulunmaktadır. Faktör yükleri .619 – .926 aralığındadır. Kuramsal çerçeveye uygun olarak ikinci faktör “övgü kontrol” olarak isimlendirilmiştir. Bu faktörde yüksek puan alan ebeveynler, övgünün motive etmediğine inanmaktadır. Övgünün kısa vadede kontrol ettiğine inanmamaktadır. İki faktörün toplam açıklanan varyans ise %72'dir. Ayrıca her faktörünün Cronbach 'ın α 'sı hesaplanmıştır. “Motivasyon” faktörü için α =.87, “kontrol” faktörü için α =.80 olarak hesaplanmıştır. AFA'dan sonra 357 katılımcıdan oluşan ikinci çalışma grubundan (Tablo 1) toplanan verilerle DFA yapılmıştır. DFA sonuçlarına dair bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Övgü tutum ölçeği doğrulayıcı faktör analizi model-veri uyumu istatistikleri

Model	Kestirilen serbest parametre sayısı	χ^2	Serbestlik derecesi	P	RMSEA	RMSEA için %90 Güven Aralığı	CFI	TLI	SRMR
Tek Faktörlü Model	64	102.96	26	<.001	.091	[.073 .110]	.982	.976	.027

Her iki tablo incelendiğinde RMSEA değerleri istenilen değer üstündedir (RMSEA=.130 ve RMSEA=.130). Ancak model-veri uyumunu incelemek için kullanılan diğer üç değer sonuçları (CFI=.983, TLI=.975, SRMR=.028 ve CFI=.982, TLI=.973, SRMR=.029) daha önce belirlen ölçütlere göre oldukça iyi olduğu için yapının doğrulandığı söylenebilir. Ebeveyn Övgü Tutum Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Övgü tutum ölçeği doğrulayıcı faktör analizi sonuçları

Madde	Standartlaştırılmış			
	Faktör Yüğü	Standart Hata	t	p
Motivasyon ($=\alpha.87$)				
M1	.770	.025	3.58	<.001
M2	.758	.024	31.06	<.001
M3	.802	.022	36.09	<.001
M4	.863	.018	47.41	<.001
M5	.796	.025	32.29	<.001
Kontrol ($=\alpha.86$)				
M6	.885	.017	5.68	<.001
M7	.830	.022	37.92	<.001
M8	.773	.025	3.87	<.001
M9	.791	.023	34.74	<.001

Tablo 5'te sunulan verilere göre birinci faktör için faktör yükleri .758 ile .863, ikinci faktör için faktör yükleri .773 ile .885 arasındadır. Ayrıca birinci faktör için Cronbach α değeri .87, ikinci faktör için .86'dır. İki faktör arasındaki ilişki de negatiftir ve Cronbach's Alpha değeri -.63'tür. Bu negatif ilişki kuramsal beklentimiz ile örtüşmektedir. Böylelikle ikinci çalışma grubundan elde edilen verileri ile de hem geçerlik hem de güvenilirlik kanıtları sunulmuştur.

Eşzamanlı geçerliliği için ikinci çalışma grubuna üç ayrı ölçek daha uygulanmıştır. İlk ölçek, Psikolojik Kontrol Ölçeğidir. Bu ölçek Barber vd. (2012) tarafından geliştirilmiş ve alanyazında oldukça sık kullanılmaktadır. Ölçek 8 maddeden oluşmaktadır ve ölçeğin Cronbach's Alpha değeri .80'dir. Çocuklar için geliştirilen maddeler, bu araştırmada ebeveyn için uyarlanmıştır. Örnek madde şu şekildedir: "Çocuğumu başkaları ile karşılaştırırım". Diğer ölçek, Yüksek Beklenti Ölçeğidir. Bu ölçek, Frost vd. (1990) tarafından geliştirilen Mükemmeliyetçilik Ölçeğinin bir alt boyutudur. Ölçek 5 maddeden oluşmaktadır ve ölçeğin Cronbach's Alpha değeri .84'tür. Ceza anketi, tek maddeden oluşmaktadır. Çocuklar için geliştirilen tek madde, bu araştırmada ebeveyn için uyarlanmıştır. "Çocuğum yetiştirirken cezayı kullanırım." ifadesi verilmiş ve katılımcıları ne kadar yansıttığı sorulmuştur. Her üç ölçüm aracı için de 5'li likert-tipi seçenekler kullanılmıştır. İlk iki ölçek için seçenekler 1 (beni hiç yansıtmıyor) ile 5 (beni tamamen yansıtıyor); ceza anket sorusu için 1 (asla) ile 5 (her zaman) arasında değişmektedir. Ölçeklerin doldurulma oranını artırmak için ikinci gruptaki 357 katılıcının hepsine üç ölçek aynı anda uygulanmamıştır. Katılımcılar üç gruba ayrılmış ve her grup ayrı eşzamanlı geçerlilik için ayrı bir ölçek doldürmüştür. Onun için her üç ölçek için katılımcı sayısı farklılaşmaktadır. Eşzamanlı geçerlilik kanıtlarına dair bulgular ve her ölçek için katılımcı sayısı parantez içinde Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Övgü tutum ölçeğinin eşzamanlı geçerliliğine dair bulgular

	Motivasyon	Kontrol
Psikolojik Kontrol (N=173)	.26***	-.07
Yüksek Beklenti (N=90)	.30**	-.07
Ceza (N=289)	.20***	-.10

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$; α = Cronbach's Alpha

Not: Yüksek Beklenti Ölçeği ile Motivasyon ölçeği arasındaki ilişki daha yüksek olmasına rağmen, katılımcı sayısının azlığından dolayı arasındaki fark ** $p < .01$ derecesinde anlamlıdır.

Tablo 5'teki bulgulara göre motivasyon boyutu ile psikolojik kontrol, yüksek beklenti ve ceza arasında pozitif ilişki bulunmuştur ($r = .26$, $r = .30$, $r = .30$). Bu ilişkiler anlamlıdır. Kontrol boyutu ile üç ölçek arasındaki ilişki negatiftir. Ancak bu farklar anlamlı değildir. Bu üç ilişki eşzamanlı geçerliliğine kanıt olarak sunulmuştur. Bu bulgular kuramsal beklentimiz ile örtüşmektedir. Sonuç olarak, iki farklı çalışma grubundan elde edilen veriler üzerinden gerçekleştirilen analizler sonucunda iki faktörden ve 9 maddeden oluşan geçerli ve güvenilir "Ebeveyn Övgü Tutum Ölçeği" geliştirilmiş ve hem araştırmacıların hem de uygulamacıların kullanımına sunulmuştur.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada ebeveynlerin övgü ile ilgili tutumlarını ölçecek güvenilir ve geçerli bir ölçek geliştirilmiştir. Hem ulusal hem de uluslararası alanyazında hiçbir ebeveyn formu olan övgü tutum ölçeğine rastlanmamıştır. Bu anlamda araştırma bir ilki temsil etmektedir. Thomassin vd. (2020) tarafından övgü ölçeği geliştirilmiştir ama sadece çocuk formu bulunmaktadır. Ebeveyn formu bulunmamaktadır. Benzer şekilde Burnett (2001) övgü ölçeği geliştirmiştir ama bu ölçeğin de ebeveyn formu bulunmamaktadır.

Bu ölçeğin geliştirilmesinin asıl amacı, veli katılımında kullanılmak üzere eğitim liderlerine güvenilir bir ölçme aracı sunmaktır. Okul liderler bu ölçekler aracılığıyla ebeveynlerin övgüye dair tutumlarını ölçebilir ve sonuçlarına göre veli katılım programları tasarlayabilir. Bu anlamda araştırma çok büyük bir önem taşımaktadır. Örneğin, Fabes vd. (1989) bir araştırmasında dış motivasyon aracı olarak kabul edilen ödülün (Ryan & Deci, 2017) motivasyon üzerine etkisine bakmıştır. Ödül, sadece ödülle olumlu bakış sahibi olan ebeveynlerin çocuklarının motivasyonunu düşürmüştür. Ebeveyn ödülle olumsuz bakıyorsa, muhtemelen kullanmıyordu ve bu çocukların motivasyonları düşmemiştir. Benzer bir şekilde, övgü de bir dış motivasyon aracıdır (Ryan & Deci, 2017). Aile evde övgüyü kullanıyorsa, bu çocuğun okulda motivasyonunun düşmesi muhtemeldir. Bundan dolayı okul liderleri ve öğretmenler mutlaka ailelerin övgü ile ilgili tutumlarını ölçmelidir. Bu bağlamda bu araştırmada geliştirilen Ebeveyn Övgü Tutum Ölçeği alana önemli bir katkı sunmaktadır. Okul liderleri bu ölçeği kullanarak ilk olarak ailelerin övgü ile ilgili tutumları ölçebilir ve daha sonra tutumlarını değiştirmek için veli katılım programları tasarlayabilir. Aynı zamanda araştırmacılar ölçeği kullanarak ebeveynlerin övgü ile ilgili tutumlarını ölçebilir. Maalesef ülkemizde övgü ile ilgili çok az araştırma bulunmaktadır. Ebeveyn övgü tutumları ile benzer kavramlar (örneğin, özgüven, akademik başarı, mutluluk) arasında ilişkiler ölçülebilir. Dahası övgünün çocuklar üzerindeki etkisini ölçmek için ölçek kullanılabilir.

Bu çalışmada Ebeveyn Övgü Tutum Ölçeği geliştirilmiştir. Hem açılımlayıcı hem de doğrulayıcı faktör analizleri, ölçeğe dair güçlü yapı geçerliliği ve iç tutarlılık güvenilir kanıtları sunmuştur. Ebeveyn Övgü Tutum Ölçeği iki ayrı faktörden oluşmaktadır. İlk faktör "motivasyon", ikinci faktör "kontrol"

olarak adlandırılmıştır. İlk alt boyut 5 maddeden, ikinci alt boyut 4 maddeden oluşmaktadır. Bu şu anlama gelmektedir. “Motivasyon” alt boyutunda yüksek puan, övgüye karşı olumlu tutumu yansıtmaktadır. Bu alt boyutta yüksek puan alan ebeveynler, ödülün motive ettiğine, ahlaki gelişimi desteklediğine, ilişkilerin kalitesini artırttığına ve etkin bir eğitim aracı olduğuna inanmaktadır. Aynı zamanda bu ebeveynler, övgüye her çocuğun ihtiyacı olduğuna inanmaktadır. Bu ebeveynler, övgünün yararlarına inandığı için muhtemelen çocuk yetiştirirken daha sık övgü kullanacaktır. “Kontrol” alt boyutunda yüksek puan, övgüye karşı olumsuz tutumu yansıtmaktadır. Bu alt boyutta yüksek puan alan ebeveynler, ödülün kısa vadede motive etse de uzun vadede motive etmediğine, övgüye alışan çocuğun övgü olmayınca çalışmayacağına, övgünün bir eğitim aracı olmadığına ve çocuğun işten çok övgü ile ilgilendiğine inanmaktadır. Bu bağlamda övgü bir motivasyon aracı değil, kontrol aracıdır. Bu ebeveynler, övgünün yararlarına inanmadığı için muhtemelen çocuk yetiştirirken daha az övgü kullanacaktır. Ölçek çalışması övgünün ebeveynler tarafından hem kontrol aracı hem de motivasyon aracı olarak görüldüğünü göstermektedir. Bu bulgu alanyazın ile tutarlı bir sonuç vermektedir (Ryan & Deci, 2022) Alanyazında şaşırtıcı bir şekilde ebeveynlerin övgüye karşı tutumlarını ölçen bir ölçek bulunmamaktadır. Bilindiği kadarıyla ebeveynlerin övgüyü dair tutumlarını ölçen ulusal ilk ölçektir. Ölçeğin diğer güçlü bir tarafı davranışları değil, tutumları ölçtüğü için her yaş grubu ebeveynleri için kullanılabilir.

Ölçek ile aynı zamanda zamandaş geçerliği kanıtları da sunulmuştur. Bu bağlamda iki ölçek ve tek maddelik bir anket sorusu kullanılmıştır. Zamandaş geçerliği ile ilgili bulgular, oldukça önemli bulgular sunmuştur ve kuramsal olarak da alana katkıda bulunmaktadır. Övgü, davranışsal ekol ve sosyal-bilişsel ekole göre farklı yorumlanmaktadır. Davranışsal ekol, övgüyü motive edici olarak yorumlarken (bkz Cameron vd., 2001), sosyal-bilişsel ekol olumsuz yorumlamaktadır (bkz Ryan & Deci, 2017). Ölçek tahmin edildiği gibi ilgili üç ölçekle de güçlü ilişkiler göstermiştir ve davranışsal ekolden ziyade, sosyal-bilişsel ekolün iddiaları doğrulanmıştır. Ölçeğin “motivasyon” alt boyutunun, psikolojik kontrol ölçeği, yüksek beklenti ölçeği ve ceza sorusu ile pozitif bir ilişkisi vardır. Bu şu anlama gelmektedir: övgünün yararlı olduğuna inan ebeveynler, daha çok psikolojik kontrol araçları kullanmaktadır. Örneğin, çocuklarına daha çok küsmekte, daha çok utandırmakta ve daha çok kötü söz kullanmaktadır. Benzer şekilde övgünün motive ettiğine inan ebeveynler, çocuklarına daha çok ceza vermektedir. Bu bulgu da Newby’nin (1991) bulgusu ile tutarlıdır. Newby (1991) ödül veren öğretmenlerin aynı zamanda daha çok ceza verdiğini bulmuştur. Buradan övgünün daha çok çocukları kontrol etmek için kullanıldığı yorumu yapılabilir. Övgünün motive ettiğine inan ebeveynler aynı zamanda çocuklarından beklentileri daha yüksektir. Bu da ailelerin övgüyü yüksek beklentilerini aktarma yolu olarak kullandığı anlamına gelebilir. “Kontrol” boyutu ile bu ölçek arasında bir ilişki bulunmamıştır. Bu da kuramsal beklentimiz ile örtüşmektedir. Övgünün kontrol aracı olduğuna inanan ebeveynler, çocuklarını psikolojik olarak kontrol etmemektedir ve ceza vermemektedir. Aynı zamanda çocuklarına yüksek beklenti yüklemeyip, kendileri olmalarına izin vermektedir.

Övgü ölçeğinin, psikolojik kontrol ve ceza ölçekleri ile olumlu ilişkisi olması, alandaki ebeveyn ölçeklerinin geçerliliğini de sorgulamaya açmıştır. Çünkü uluslararası alanda kabul görmüş çoğu ebeveyn ölçeği övgüyü olumlu ebeveyn davranışı olarak görmektedir. Örneğin, Parent ve Forehand (2017) tarafından geliştirilen ve sıkça kullanılan ebeveyn ölçeğinde övgü davranışları pozitif pekiştirici olarak kabul edilmektedir. Sonuçlarının farklı olmasının bir sebebi, övgü tutumlarını iki değil, tek boyutlu ölçüyor olmaları olabilir. Onun için övgü tutumları bu araştırmada geliştirilen ölçekteki iki boyutu ölçülürse, daha güvenilir sonuçlar alınabilir.

Araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu sınırlılıkları sonraki araştırmalar ile giderilmelidir. Araştırma ilk olarak tutumları ölçmektedir. Tutumlar ile davranışlar arasında yüksek bir ilişki olsa da tutumlar her zaman davranışları yansıtmayabilir. Ebeveynlerin ödül ve övgüye dair davranış kalıpları başka araştırma yöntemiyle araştırılmalıdır. Gözlemsel veya deneysel araştırma desenleri ile tutumların ne kadar davranışı yansıttığı araştırılmalıdır. Bu araştırma aynı zamanda ölçeğin yordama geçerliliği olarak da sunulabilir. Başka bir sınırlılık da ölçek tutumları ölçmektedir. Aynı zamanda ebeveynlerin ödül ve övgü davranışlarını da ölçen bir ölçek geliştirilmeli ve bu ölçek ile beraber kullanılıp, arasındaki farklar araştırılmalıdır. Başka bir sınırlılık veriler, uygunluk örnekleme yöntemi ile çevrimiçi toplanmıştır. Farklı örneklemlerden yüz yüze toplanacak veriler ile bu bilgiler teyit edilmelidir. Ayrıca ana okul, ilkököl, ortaokulu veya lisede çocuğu okuyan ebeveynlerle ile ayrı ayrı araştırma tekrarlanmalıdır. Diğer bir sınırlılık da araştırmada erkek katılımcının az olmasıdır. Bu da ölçeğin babalar tarafından kullanımında güvenilir sonuç vermeyebilir. Ölçeğin faktör yapısı erkek katılımcıların eşit olduğu bir örneklem ile tekrar teyit edilmelidir.

Araştırmacılara ve okul liderlerine bazı öneriler sunulabilir. Araştırmacılar, geliştirilmiş olan ölçeği ebeveynler ile kullanarak ve çocuklarla farklı ölçekler kullanarak, övgü tutumlarının çocuklar üzerine yansımaları araştırabilir. Benzer araştırmalar yurt dışında oldukça fazladır ama ülkemizde benzer araştırmalar neredeyse yoktur. Bu ölçek farklı araştırmalara öncülük yapabilir. Aynı zamanda araştırmacılar bu ölçek ile beraber farklı ebeveyn tutumlarını (helikopter ebeveynlik, esnek ebeveynlik, kontrolcü ebeveynlik gibi) ölçen ölçekleri birlikte kullanıp, övgüye karşı olumlu tutuma sahip ebeveynlerin farklı tutumlarını ve profillerini araştırabilir. Okul liderleri ve öğretmenler, veli katılım programları düzenlemeden önce, bu ölçeği kullanarak, ebeveynlerin övgüye dair tutumlarını ölçebilir ve programlarını ona göre tasarlayabilir. Sonuç olarak, Ebeveyn Övgü Tutum Ölçeğini güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı olarak araştırmacıların ve okul liderlerinin kullanımına sunulmuştur.

Not: Bu ölçek, akademik çalışmalarda yazardan izin almadan kullanılabilir.

Teşekkür: Verilerin analizde yardımcı olan Dr. Sungur Gürel'e teşekkür ederim.

5. Kaynakça

- Atli, A., Sad, S. N., & Ozer, N. (2022). A mixed methods approach to developing a scale on parents' practices to reward & punish their children. *Research in Pedagogy*, 12(2), 339-357.
- Barber, B. K., & Harmon, E. L. (2002). Violating the self: Parental psychological control of children and adolescents. In *Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents* (pp. 15-52). American Psychological Association. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/10422-002>
- Barber, B. K., Stolz, H. E., Olsen, J. A., Collins, W. A., & Burchinal, M. (2005). Parental support, psychological control, and behavioral control: Assessing relevance across time, culture, and method. *Monographs of the Society for Research In Child Development*, i-147.
- Barber, B. K., Xia, M., Olsen, J. A., McNeely, C. A., & Bose, K. (2012). Feeling disrespected by parents: Refining the measurement and understanding of psychological control. *Journal of Adolescence*, 35(2), 273-287. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2011.10.010>
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental psychology*, 4(1p2), 1. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/h0030372>

- Cameron, J., & Pierce, W. D. (1994). Reinforcement, reward, and intrinsic motivation: A meta-analysis. *Review of Educational Research*, 64(3), 363-423. <https://doi.org/10.3102/00346543064003363>
- Cameron, J., Banko, K. M., & Pierce, W. D. (2001). Pervasive negative effects of rewards on intrinsic motivation: The myth continues. *The Behavior Analyst*, 24(1), 1-44. <https://doi.org/10.1007/BF03392017>
- Carpentier, J., & Mageau, G. A. (2016). Predicting sport experience during training: The role of change-oriented feedback in athletes' motivation, self-confidence and needs satisfaction fluctuations. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 38, 45-58. <https://doi.org/10.1123/jsep.2015-0210>
- Cheah, C. S., Yu, J., Liu, J., & Coplan, R. J. (2019). Children's cognitive appraisal moderates associations between psychologically controlling parenting and children's depressive symptoms. *Journal of Adolescence*, 76, 109-119. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2019.08.005>
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334. <https://doi.org/10.1007/BF02310555>
- Deci, E. L., Eghrari, H., Patrick, B. C., & Leone, D. R. (1994). Facilitating internalization: the self-determination theory perspective. *Journal of Personality*, 62(1), 119-142. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1994.tb00797.x>
- Deci, E. L., Koestner, R., & Ryan, R. M. (1999). A meta-analytic review of experiments examining the effects of extrinsic rewards on intrinsic motivation. *Psychological Bulletin*, 125(6), 627. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0033-2909.125.6.627>
- Deci, E. L., Ryan, R. M., & Koestner, R. (2001). The pervasive negative effects of rewards on intrinsic motivation: response to. *Review of Educational Research*, 71(1), 43-51. <https://doi.org/10.3102/00346543071001043>
- Eisenberger, R., Pierce, W. D., & Cameron, J. (1999). *Effects of reward on intrinsic motivation—Negative, neutral, and positive: Comment on Deci, Koestner, and Ryan (1999)*. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0033-2909.125.6.677>
- Fabes, R. A., Fultz, J., Eisenberg, N., May-Plumlee, T., & Christopher, F. S. (1989). Effects of rewards on children's prosocial motivation: A socialization study. *Developmental Psychology*, 25(4), 509-515. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0012-1649.25.4.509>
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C., & Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14, 449-468. <https://doi.org/10.1007/BF01172967>
- Guttman, L. (1954). Some necessary conditions for common-factor analysis. *Psychometrika*, 19(2), 149-161. <https://doi.org/10.1007/BF02289162>
- Güzelyurt, T., Fidan, T., Tümas, Ç., & Uruğ, Ş. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin ödül ve ceza kullanımına ilişkin görüşleri. *Temel Eğitim*, 1(4), 21-28.
- Hattori, M., Zhang G., & Preacher, K. J. (2017). Multiple local solutions and geomin rotation. *Multivariate Behavioral Research*, 52(6), 720-731. <https://doi.org/10.1080/00273171.2017.1361312>
- Henderson, C. E., Dakof, G. A., Schwartz, S. J., & Liddle, H. A. (2006). Family functioning, self-concept, and severity of adolescent externalizing problems. *Journal of Child and Family Studies*, 15, 719-729. <https://doi.org/10.1007/s10826-006-9045-x>
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>

- Ishak, Z., Low, S. F., & Lau, P. L. (2012). Parenting style as a moderator for students' academic achievement. *Journal of Science Education and Technology*, 21, 487-493. <https://doi.org/10.1007/s10956-011-9340-1>
- Kaiser, H. F. (1960). The application of electronic computers to factor analysis. *Educational And Psychological Measurement*, 20(1), 141-151. <https://doi.org/10.1177/001316446002000116>
- Karen, R. (1998). *Becoming attached: First relationships and how they shape our capacity to love*. Oxford University.
- Kasser, T., Ryan, R. M., Zax, M., & Sameroff, A. J. (1995). The relations of maternal and social environments to late adolescents. *Materialistic and Prosocial Values*, 31(6), 907-914. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0012-1649.31.6.907>
- Kiral, E. (2020). Excellent Leadership Theory in Education. *Journal of Educational Leadership and Policy Studies*, 4(1), n1.
- MacCallum, R. C., Browne, M. W., & Sugawara, H. M. (1996). Power analysis and determination of sample size for covariance structure modeling. *Psychological methods*, 1(2), 130-149. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/1082-989X.1.2.130>
- Maccoby, E.E., & Martin, J.A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In P. Mussen and E.M. Hetherington, editors, *Handbook of Child Psychology, volume IV: Socialization, personality, and social development*. Wiley.
- Matsunaga, M. (2010). How to factor-analyze your data right: do's, don'ts, and how-to's. *International Journal of Psychological Research*, 3(1), 97-110. <https://doi.org/10.21500/20112084.854>
- McKinney, C., Milone, M. C., & Renk, K. (2011). Parenting and late adolescent emotional adjustment: Mediating effects of discipline and gender. *Child Psychiatry & Human Development*, 42, 463-481 <https://doi.org/10.1007/s10578-011-0229-2>
- Merlin, C., Okerson, J. R., & Hess, P. (2013). How parenting style influences children: a review of controlling, guiding, and permitting parenting styles on children's behavior, risk-taking, mental health, and academic achievement. *The William & Mary Educational Review*, 2(1), 32-43.
- Nartgün, Ş., & Kaya, A. (2016). Özel okul velilerinin beklentileri doğrultusunda okul imajı oluşturma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 153-167.
- Newby, T. J. (1991). Classroom motivation: Strategies of first-year teachers. *Journal of Educational Psychology*, 83(2), 195-200. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-0663.83.2.195>
- Parent, J., & Forehand, R. (2017). The multidimensional assessment of parenting scale (MAPS): Development and psychometric properties. *Journal of Child and Family Studies*, 26, 2136-2151. <https://doi.org/10.1007/s10826-017-0741-5>
- Paulussen-Hoogeboom, M. C., Stams, G. J. J., Hermanns, J. M., Peetsma, T. T., & van den Wittenboer, G. L. (2008). Parenting style as a mediator between children's negative emotionality and problematic behavior in early childhood. *The Journal of Genetic Psychology*, 169(3), 209-226. <https://doi.org/10.3200/GNTP.169.3.09-226>
- Ratelle, C. F., Larose, S., Guay, F., & Sénécal, C. (2005). Perceptions of parental involvement and support as predictors of college students' persistence in a science curriculum. *Journal of Family Psychology*, 19(2), 286-293. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0893-3200.19.2.286>
- Retanal, F., Johnston, N. B., Di Lonardo Burr, S. M., Storozuk, A., DiStefano, M., & Maloney, E. A. (2021). Controlling-supportive homework help partially explains the relation between parents' math anxiety and children's math achievement. *Education Sciences*, 11(10), 620-636. <https://doi.org/10.3390/educsci11100620>

- Rinaldi, C. M., & Howe, N. (2012). Mothers' and fathers' parenting styles and associations with toddlers' externalizing, internalizing, and adaptive behaviors. *Early Childhood Research Quarterly*, 27(2), 266-273. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2011.08.001>
- Romm, K. F., Metzger, A., & Alvis, L. M. (2020). Parental psychological control and adolescent problematic outcomes: A multidimensional approach. *Journal of Child and Family Studies*, 29, 195-207. <https://doi.org/10.1007/s10826-019-01545-y>
- Ryan, R. M. (1982). Control and information in the intrapersonal sphere: An extension of cognitive evaluation theory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43, 450-461. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-3514.43.3.450>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. Guilford
- Soenens, B., & Vansteenkiste, M. (2010). A theoretical upgrade of the concept of parental psychological control: Proposing new insights on the basis of self-determination theory. *Developmental review*, 30(1), 74-99. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2009.11.001>
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., Luyten, P., Duriez, B., & Goossens, L. (2005). Maladaptive perfectionistic self-representations: The mediational link between psychological control and adjustment. *Personality and Individual Differences*, 38(2), 487-498. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2004.05.008>
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., & Luyten, P. (2010). Toward a domain-specific approach to the study of parental psychological control: Distinguishing between dependency-oriented and achievement-oriented psychological control. *Journal of personality*, 78(1), 217-256.
- Steinberg, L. (1990). Autonomy, conflict, and harmony in the family relationship. In S. S. Feldman, & G. R. Elliot (Eds.), *At the threshold: The developing adolescent* (pp. 255-276). Harvard University
- Thomassin, K., Fay Wilson, L., Vaughn-Coaxum, R., Keith Campbell, W., Zeichner, A., & Miller, J. D. (2020). Development and validation of the praise, indulgence, and status parenting scale. *Journal of personality assessment*, 102(6), 804-816.
- Toprakçı, E., & Hepsöğütü, Z. B. (2022). Anadolu lisesi öğretmenlerinin uzaktan öğretime ilişkin sorun kaynağı algıları. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi (ULED)/ International Journal of Leadership Training (IJOLT)*, 6(2), 1-14. <https://trdoi.org/10.26023458/uled.1166943>
- Yu, J., Cheah, C. S., Hart, C. H., Sun, S., & Olsen, J. A. (2015). Confirming the multidimensionality of psychologically controlling parenting among Chinese-American mothers: Love withdrawal, guilt induction, and shaming. *International Journal of Behavioral Development*, 39(3), 285-292. <https://doi.org/10.1177/0165025414562238>
- Yu, J., Cheah, C. S., Hart, C. H., Yang, C., & Olsen, J. A. (2019). Longitudinal effects of maternal love withdrawal and guilt induction on Chinese American preschoolers' bullying aggressive behavior. *Development and Psychopathology*, 31(4), 1467-1475. <https://doi.org/10.1017/S0954579418001049>
- Yurdabakan, İ., & Çüm, S. (2017). Davranış bilimlerinde ölçek geliştirme (açıklayıcı faktör analizine dayalı). *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 11(2), 108-126.